

Bilješke o fauni ptica planine Krug i platoa Cincar u okolini Livna

Davorka Kitonić¹, Knut Koch², Tina Petras Sackl³, Peter Sackl⁴

Kitonić, D., Koch, K., Petras Sackl, T., Sackl, P., 2008: Notes on the bird fauna of Krug mountain and Cincar plateau in the surroundings of Livno.

The paper presents data on bird counts on mountains Krug and Cincar plateau, conducted from 15th to 17th August 2008. In total 55 bird species were registered.

Key words: Dinaric Alps, Bosnia-Hercegovina, Krug, Cincar, distribution, *Circus cyaneus*, *Glaucidium passerinum*, *Strix uralensis*, roosting, *Oenanthe oenanthe*

Na poziv kluba «Cincar» iz Livna da posjetimo njihov, nedavno otvoreni, planinarski dom (1562 m) između 15. i 17. augusta 2008. godine, proveli smo nekoliko dana u posmatranju ptica na planini Krug i susjednom platou Cincar u Livanjskom kantonu. Planina Krug nalazi se 3 km sjeverno od Livna, na nižoj južno-jugozapadnoj strani Cincara (1962 m), dok je plato Cincar plitka depresija između 1400 i 1480 m, na sjeverozapadnoj strani planine. Visoravni i planinske padine iznad Livanjskog i Glamočkog polja na nadmorskim visinama iznad 1100 m, pa do oko 1300 m, prekrivene su travnatim površinama koje su do nedavnog rata u BiH (1991.-1995.) služile za ispašu velikog broja ovaca. Od oko 1250 m naviše za Krug planinu su karakteristične siromašne planinske livade koje su na stjenovitoj i kraškoj krečnjačkoj podlozi ispresijecane oštrim grebenima i dubokim dolinama. Većina dolina je obrasla johom (*Alnus* sp.) i niskim šibljem. Platoi iznad Livna su stanište nekoliko krda divljih konja koja su ukupno brojala 20-30 životinja (dva krda od 10-20 životinja i posebno dvije životinje izdvojene od prethodne dvije grupe), potomaka konja koji su u ratnim metežima odbjegli ili pušteni od stanovnika ovog područja koji su se nalazili u bijegu. Iznad 1350 m nadmorske visine, zapadne i sjeverne padine Cincara prekrivene su starim šumama jele (*Abies alba*) i bukve (*Fagus sylvatica*), koje se na padinama koje okružuju plato Cincara miješaju sa sastojinama smrčce (*Picea abies*).

I pored jakog vjetera u noći između 15. i 16. augusta, danju je tokom našeg boravka prevladavalo sunčano i toplo vrijeme, s malo oblaka i vjetera. Na ovom području ima mnogo mina, pa su izleti bili ograničeni na glavnu cestu između Livna i Kupresa i (na planini Krug), na istočnu stranu te ceste. Pored jutarnjih i večernjih izleta, 16. augusta je izvršen i noćni pregled platoa Cincar, od kasno navečer do 22.00 sata.

U tabeli su navedene vrste ptica zabilježene u tom području, okvirne nadmorske visine na kojima su zabilježene, kao i privremena procjena njihovog stanja u području.

¹ Crepina 44, HR – 20355 Opuzen, Croatia; davorka.kitonic@st.t-com.hr

² Crepina 44, HR – 20355 Opuzen, Croatia; khkoch@hi.t-com.hr

³ Balos 7, SI – 4290, Tržič, Slovenia; tina.petras@gmail.com

⁴ Steiermärkisches Landesmuseum Joanneum, Forschungsstätte Furtnersteig, Raubergasse 10, A – 8010 Graz, Austria; peter.sackl@museum-joanneum.at

Tabela 1. Popis registrovanih ptica⁵
Table 1. Check-list of registered species

1.	<i>Pernis apivorus</i>	1 mlado (1300 m)	BM
2.	<i>Circaetus gallicus</i>	2 odrasle (1250 - 1400 m)	BM
3.	<i>Circus aeruginosus</i>	1 odrasle ženke (1250 - 1350 m)	(BM)
4.	<i>Circus cyaneus</i>	1 odrasli mužjak, 2 ženke/nezrele (1250 - 1400 m)	SV?
5.	<i>Circus pygargus</i>	1 mužjak, 1 neident. (1250 - 1400 m)	(BM)
6.	<i>Accipiter gentilis</i>	1 mužjak, 1 neident. (1350 - 1450 m)	RB
7.	<i>Accipiter nisus</i>	2	RB
8.	<i>Buteo buteo</i>	2	RB
9.	<i>Falco tinnunculus</i>	3 gnijezdećih parova., 6 neidentt. (1200 - 1450 m)	RB
10.	<i>Falco subbuteo</i>	1 odrasli, 1 mlado (1200 - 1400 m)	BM
11.	<i>Tetrao urogallus</i>	perje s grudi ženke (1380 m)	RB
12.	<i>Alectoris graeca</i>	4 odrasla, valjaju se u pijesku na putu (1420 m)	RB
13.	<i>Columba livia</i>	3 u letu	(RB)
14.	<i>Columba oenas</i>	1 (1300 m)	RB
15.	<i>Cuculus canorus</i>	1 u pijevu (1270 m)	BM
16.	<i>Otus scops</i>	1 lovi na tlu, put 21:30 (1360 m)	(BM)
17.	<i>Bubo bubo</i>	1 lovi (1400 m)	RB
18.	<i>Glaucidium passerinum</i>	1 glasa se, oko 30 min. nakon zalaska sunca (1480 m)	RB
19.	<i>Strix uralensis</i>	1 glasa se, 20:45 (1520 m)	RB
20.	<i>Apus apus</i>	20 hrane se (1270 m)	(BM)
21.	<i>Upupa epops</i>	5 (1150 - 1300 m)	BM
22.	<i>Dryocopus martius</i>	1 odrasli (1380 m)	RB
23.	<i>Dendrocopos major</i>	1 odrasli (1380 m)	RB
24.	<i>Galerida cristata</i>	1	RB
25.	<i>Lullula arborea</i>	4	BM
26.	<i>Alauda arvensis</i>	7 (1150 - 1350 m)	BM
27.	<i>Hirundo rustica</i>	4 odrasla se hrane (1270 m)	(BM)
28.	<i>Delichon urbica</i>	3 odrasla se hrane (1270 m)	(BM)
29.	<i>Anthus campestris</i>	3 (1250 - 1400 m)	BM
30.	<i>Anthus trivialis</i>	2 (1350 m)	BM
31.	<i>Anthus spinoletta</i>	min. 6 (1280 m)	RB?
32.	<i>Motacilla flava</i>	6 (1200 - 1350 m)	BM
33.	<i>Phoenicurus ochruros</i>	1 ženka	RB
34.	<i>Saxicola rubetra</i>	53 odrasla i mlada (1150 - 1400 m)	BM
35.	<i>Oenanthe oenanthe</i>	> 14 gnijezdećih parova (1150 - 1400 m)	BM
36.	<i>Oenanthe hispanica</i>	ca. 3 gnijezdećih parova (1150 - 1350 m)	BM
37.	<i>Turdus torquatus</i>	3 mlada (1420 m)	BM
38.	<i>Turdus merula</i>	7 (1250 - 1480 m)	RB
39.	<i>Turdus philomelos</i>	1 mladi (1350 m)	RB
40.	<i>Sylvia communis</i>	2 (1260 m)	BM
41.	<i>Sylvia borin</i>	14 (1200 - 1400 m)	BM
42.	<i>Sylvia atricapilla</i>	1 mužjak (1420 m)	BM

⁵ D. Kitičić i K. Knoch su u rano jutro 17. avgusta vidjeli 40 jedinki malog drozda (*Turdus iliacus*) koje su se prehranjivale na platou Cincar planine (1450 m n.v.). S obzirom da se radi o izuzetno rijetkom nalazu u pogledu vremena registracije, te kako je dokazni fotomaterijal u međuvremenu izgubljen, ovaj podatak nije uvršten u zvaničnu tabelu do odgovarajuće materijalne potvrde kako ne bi izazvao nedoumice oko vjerodostojnosti.

43.	<i>Phylloscopus collybita</i>	1 (1420 m)	BM
44.	<i>Parus montanus</i>	3 (1420 m)	RB
45.	<i>Parus caeruleus</i>	1 (1380 m)	RB
46.	<i>Lanius collurio</i>	29 (7 mužjaka, 3 ženke, 7 mladih) (1150 - 1450 m)	BM
47.	<i>Lanius minor</i>	3 (1150 - 1280 m)	BM
48.	<i>Garrulus glandarius</i>	8	RB
49.	<i>Pica pica</i>	1 (1260 m)	RB
50.	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	2 (1450 m)	RB
51.	<i>Corvus corax</i>	1 (1350 m)	RB
52.	<i>Carduelis cannabina</i>	4 (1250 m)	RB
53.	<i>Loxia curvirostra</i>	1 (1450 m)	RB
54.	<i>C. coccythraustes</i>	4 (1200 - 1400 m)	RB
55.	<i>Emberiza cirius</i>	4 (1150 - 1300 m)	RB

Legenda: RB=stanarica gnjezdarica; BM=selica koja se gnijezdi; (RB) i (MB)=stanarica gnjezdarica/silica koja se gnijezdi moguće ili vjerovatno u susjednim staništima; SV=ljetni posjetitelj; status nejasan.

Legend: RB = resident breeder; BM = breeding migrant, (RB) and (BM) = resident breeder/ breeding migrant possible or probably breeding in adjoining habitats; SV = summer visitor; ? = status unclear.

Na planini Krug su u velikom broju bile prisutne stanarice smeđoglavi batić (*Saxicola rubetra*), sivkasta bjeloguza (*Oenanthe oenanthe*), rusi svračak (*Lanius collurio*), primorska bjeloguza (*Oenanthe hispanica*) i sivi svračak (*Lanius minor*). Dok smo se kasno navečer 16. augusta, između 21.40 i 22.00 sata, vraćali s platoa Cincar, u svjetlu farova vidjeli smo s ceste ukupno 10 sivkastih bjeloguza na planini Krug, na nadmorskoj visini između 1260 i 1400 m. Na tlu staze, na svakih 300-500 m, ptice su spavale u jasno odvojenim parovima odraslih mužjaka i ženki, svaki par 5-15 m udaljen od drugog. Nismo primijetili ni jedno mlado s paperjem. U istoj prigodi vidjeli smo čuka (*Otus scops*) kako na stazi lovi skakavce.

Većina grabljivica i sova koje smo primijetili u ovom području široko su rasprostranjeni u Dinaridima. U obližnjem Livanjskom polju gnijezdi se eja livadarka (*Circus pygargus*), a eja strnjarica (*C. cyaneus*) redovno prezimljuje (EuroNatur Foundation, neobjavljeni podaci). Međutim, prisustvo odrasle eje strnjarice na planini Krug na platou Cincar rano ujutro 17. augusta, predstavlja bilježenje date vrste van dosadašnjih saznanja o njoj. Pored toga, registracije malog čuka (*Glaucidium passerinum*) i jastrebače (*Strix uralensis*) su novi podaci o prisustvu ovih vrsta u Bosni i Hercegovini. Na donjem rubu smrčeve šume na platou Cincar smo 16. augusta čuli karakterističan «jesenji pjev» malog čuka, a u istoj prigodi čuli smo stalno glasanje jastrebače u šumama na sjevernoj padini Cincara. Pored ptica grabljivica, pronašli smo i tragove drugih predatora: pored glavne ceste za plato Cincar našli smo svježi izmet mrkog medvjeda (*Ursus arctos*), kao i panjeve koje su nedavno oštetili medvjedi dok su se hranili. Lokalni šumari su nam kasnije rekli da su vidjeli ženu medvjeda s dva mladunca nekoliko minuta nakon što smo večer prije mi prošli tim putem.

Zahvalnica

Autori se zahvaljuju planinarskom klubu «Cincar» iz Livna, posebno predsjedniku, prof. Ivi Čeki i kamermanu Hrvoju Bobetiću, za ljubazni poziv i lijepo druženje na planini Krug.

Summary

A list of 55 bird species is given, which were recorded on Krug planina and Cincar plateau (1100 – 1480 m) in the Dinaric Alps above Livanjsko and Glamočko polje between 15 – 17 August 2008. Beside others, the presence of adult Hen Harriers (*Circus cyaneus*) on Krug planina as well as Pygmy (*Glaucidium passerinum*) and Ural Owl (*Strix uralensis*) were recorded in old-growth, montane forests on Cincar plateau. A number of Northern Wheatears (*Oenanthe oenanthe*) were noted after dark roosting in distinctly separated pairs on bare ground of an unpaved road.